

ICOMOS SWEDEN

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

2010-11-19

Världsarv: Information om rutin för nominering, utvärdering, beslut m.m.

Denna information är avsedd främst för ICOMOS SWEDENs medlemmar.

Arbetet med världsarven baserar sig på ”Convention Concerning Cultural and Natural Heritage”, vanligen kallad ”World Heritage Convention” och på svenska Världsarvskonventionen. Den stadfästes vid Unescos 17:e generalkonferens 1972. Den gäller alla de 186 länder som undertecknat konventionen (2010). Sverige gjorde detta 1985. Regelverk och arbetssätt angående världsarvsfrågorna finns i ”Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention” (senast reviderad 2008).

ICOMOS roll, ansvar och organisation för världsarvsarbetet

ICOMOS har en formellt reglerad uppgift att vara expertorgan åt Unescos världsarvskommitté när det gäller bevarande, förvaltning, restaureringsprinciper och frågor när det gäller utvärderingen av världsarv inom kulturområdet. ICOMOS betalas för utgifter i samband med detta ur World Heritage Fund.

ICOMOS *World Heritage Panel* är ICOMOS beslutande organ avseende världsarvsfrågor. Den består av ur ICOMOS Executive särskilt för uppgiften valda personer. Den tar fram förslag till beslut om vilka objekt som ska läggas till listan.

ICOMOS *World Heritage Unit* är en del av ICOMOS sekretariat i Paris. Den anlitar experter och tar fram beslutsunderlag till ICOMOS *World Heritage Panel*.

ICOMOS *Documentation Centre* i Paris har på Unescos uppdrag alla ansökningar arkiverade.

Unescos roll, ansvar och organisation för världsarvsarbetet

UNESCOS *General Assembly of States Parties to the World Heritage Convention* består av representanter för alla stater som är med i Unesco och som har undertecknat konventionen. Den väljer vilka stater som ska vara representerade i World Heritage Committee.

World Heritage Committee, Världsarvskommittén, består av representanter för 21 länder. Med på kommitténs möten som rådgivare är representanter för de ideella organisationerna (Advisory Bodies) ICCROM (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property), ICOMOS (Inter-

national Council on Monuments and Sites) and IUCN (International Union for Conservation of Nature, kallas i världsarvstexter World Conservation Union).

World Heritage Committee ansvarar för arbetet med världsarv inom Unesco, implementerar konventionen, dvs. beslutar om nya världsarv, ger rekommendationer för skydd och förvaltning av befintliga världsarv, beslutar om listan över hotade världsarv och om ett världsarv ska strykas från listan. Kommittén fattar också beslut som rör utbildning och information.

UNESCOS *World Heritage Fund* sorterar under Unesco och finansierar bl.a. ICOMOS expertmedverkan vid utvärderingen av världsarven.

UNESCOS *World Heritage Centre* är den del av Unescos sekretariat i Paris som har hand om världsarvsfrågorna

Svenska Unescorådet

Uppgiften är att bilda länk mellan Unesco och Sverige. Unescorådet ger råd till regeringen i Unescos frågeställningar däribland världsarvskonventionen. Avseende denna är uppgiften att stärka respekten bland medborgarna för världsarven och att hålla allmänheten underrättad om hur dessa sköts och om eventuella risker. Det projekt som de aktivt driver är ”World Heritage in Young Hands”. Någon aktiv del i hanteringen av världsarven tar de inte.

Det svenska deltagandet i arbetet

Sverige valdes in i Unescos världsarvskommitté i oktober 2007 för fyra år framåt dvs. till oktober 2011. Sveriges representanter är riksantikvarie Inger Liliequist och Rolf Löfgren från Naturvårdsverket. Sverige har också en roll som en av fem vicepresidenter och ska vid behov leda världsarvskommitténs möten. Frågor som ska drivas är jämnare fördelning av världsarv över världen och bättre balans mellan kultur- respektive naturarv.

I arbetet med de svenska världsarven är det Riksantikvarieämbetet som tillsammans med Naturvårdsverket utvärderar de förslag till nya världsarv som kommer in och som lägger förslag till regeringen. Beslut att nominera ett objekt som världsarv fattas av respektive lands regering (State Party).

Ansvaret för arbetet med själva ansökan har den sökande med stöd från Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket och i vissa fall ICOMOS SWEDEN.

Ansökan om nya världsarv sänds till Unescos *World Heritage Centre* i Paris senast 1 februari varje år.

Arbetsgång inom Unesco och ICOMOS

Respektive lands regering skickar ansökningarna till Unescos *World Heritage Centre*. Där kontrolleras de avseende deras relevans och fullständighet.

Därefter skickas ansökningarna till ICOMOS *World Heritage Unit*, som väljer experter inom respektive utanföret ICOMOS, som ska hantera utvärderingen av ansökningarna. Cirka femtio experter arbetar parallellt med olika ansökningar. Man anlitar:

- dels experter som kan bedöma det universella värdet (*Outstanding Universal Value*) hos objektet men inte besöker platsen ("Cultural Evaluation" eller "Desk Review"),
- dels sådana som ska bedöma standard på förvaltningen, byggnadens eller anläggningens skick eller kulturlandskapets tillstånd – authenticity/integrity, conservation and management – och som besöker platsen ("Evaluation Mission" eller "Field Mission").

När experternas rapporter kommer in i augusti–september gör en av ICOMOS World Heritage Unit anställd advisor en preliminär utvärdering med rekommendation avseende ansökan.

ICOMOS *World Heritage Panel* tar sedan ställning till materialet och skickar efter bearbetning ett förslag till beslut till Unescos *World Heritage Centre* sex veckor före det beslutande mötet i *World Heritage Committee*, vilket äger rum i juni eller juli.

Beslutskategorier

Resultatet kan efter beslut i Unescos World Heritage Committee bli:

- *Not inscription* – det går då inte att återkomma med ansökan.
- *Deferral* – bordläggning med krav på fördjupad studie eller större omarbeting, Outstanding Universal Value (OUV) ej klarlagt. Nytt beslut i kommittén föregås av fullständig nomineringsprocess, dvs. det reviderade förslaget ska lämnas till Unesco 1 februari året innan nytt beslut tas i kommittén (18 månader) och en ny granskningsomgång ska genomföras.
- *Referral* – bordläggning, OUV klarlagt men vissa kompletteringar behövs, t.ex. management plan, lagskydd. Det reviderade förslaget ska lämnas till Unesco 1 februari samma år som nytt beslut tas i kommittén (6 månader). Möjligheten att återkomma gäller i tre år.
- *Inscription* – ansökan är godkänd och objektet skrivs in på listan över världsarv.

Rapportering

För utvärdering – s.k. *Periodic Reporting* – som ska ske i princip vart sjätte år, ansvarar respektive State Party. Dess syfte är att bilda faktaunderlag för uppföljning och förvaltning, stödja erfarenhetsutbyte mellan världsarven och att ge riktlinjer inför nationella och globala strategier för Unescos arbete med världsarv. Den ska ske efter av Unesco framtagna mall. Sverige gör en nationell rapport och ingår även i en syntesrapport tillsammans med övriga Norden och baltstaterna.

Reactive Monitoring kallas processen när ett hot mot ett världsarv inrapporteras av World Heritage Centre, annan del av Unesco eller någon av the Advisory Bodies. The State Party ska vid exceptionella förhållanden eller om arbete pågår som kan påverka bevarandesituationen, lämna en särskild rapport och konsekvensbedömning till World Heritage Committee senast 1 februari. Reactive Monitoring ska också föregå beslut att föra upp ett objekt på World Heritage List in Danger eller beslut att stryka ett objekt från Världsarvslistan.

Kerstin Westerlund Bjurström / Karin Schibbye

Mer information se:

<http://whc.unesco.org/>

www.raa.se

www.icomos.org

www.unesco.se

ICOMOS är en sammanslutning för yrkesverksamma inom kulturmiljösektorn. Dess uppgift är att tvärvetenskapligt och sektorsövergripande verka för att historiska minnesmärken, miljöer och kulturlandskap bevaras åt eftervärlden. ICOMOS är Unescos expertorgan för kulturmiljöfrågor och för Världsarvskonventionen. ICOMOS finns i 130 länder.

